

125 ГОДИНИ БЪЛГАРСКИ ЛЕКАРСКИ СЪЮЗ

Datum 10.10.2026
Subjekt Български лекарски съюз
Region Bulharsko
Kategorie Zdravotnictví a nemocnice, Státní instituce

Да разгърнеш страниците от историята на Българския лекарски съюз не означава просто да проследиш хронологията на една организация. Това е среща с историята на българското лекарско съсловие, с неговите идеи, битки и принципи, с личности, за които медицината е била не само професия, а обществен дълг и кауза.

Вече 125 години Българският лекарски съюз носи паметта на поколения медици и съхранява онова, което превръща една професионална общност в съсловие: чувството за принадлежност, професионалната чест, отговорността към пациента и обществото, високите изисквания към медицинската етика.

Това е история на съзидание и прекъсване, на принудително мълчание и възстановяване, на отстоявани права и поемана отговорност. История, в която съдбата на Българския лекарски съюз неведнъж се преплита със съдбата на самата държава и с развитието на българското здравеопазване.

Началото: от идеята за единство до създаването на Българския лекарски съюз

Началото е поставено още преди българската държава да е изградила своите модерни институции. На 12 март 1878 г. д-р Стойко Юрданов изпраща от Турну Северин писмо до търновския лекар д-р Иван Славков. В него отправя призив за създаването на медицинско общество, което „да ни съедини, зближи и даже убогатява нашите специални медицински знания“.

В тези думи се съдържа идеята, която десетилетия по-късно ще остане в основата на съсловната организация: лекарите да бъдат обединени не само от професията си, но и от общи принципи, знания, отговорност и стремеж към развитие.

Само две години по-късно, през 1880 г., д-р Димитър Моллов създава „Физико-медицинското общество“ в София. Постепенно професионални и научни медицински дружества започват да се формират и в други големи градове, сред които Варна, Русе и Пловдив. Така идеята за общност започва да придобива реални организационни измерения.

Решаващият момент настъпва през 1901 г. По инициатива на Пловдивското медицинско дружество се обединяват 14 медицински организации от страната. Проведеният тогава I лекарски събор поставя основите на Българския лекарски съюз. За първи председател е избран д-р Димитър Моллов.

Създаването на БЛС нарежда България сред пионерите в професионалното самоорганизиране на лекарското съсловие. Българският лекарски съюз става втората в света професионално-

съсловна организация на медици.

Това е постижение със значение, което надхвърля рамките на самата гилдия. Във време, когато в страната все още няма Министерство на здравеопазването, лекарското съсловие поема върху себе си значителна част от отговорността за развитието на медицината и за формирането на принципите, върху които постепенно ще се изгражда националната здравна политика.

Още в своето начало БЛС заявява една роля, която ще остане определяща за организацията и през следващите десетилетия: да бъде не просто представител на професионалните интереси на лекарите, а активен участник в изграждането на правилата, стандартите и ценностите на българското здравеопазване.

Годините на принудително мълчание

Историята на Българския лекарски съюз обаче не е непрекъсната линия на развитие. През 1947 г. комунистическата власт закрива организацията и изземва нейните имоти. Активисти на съюза са подложени на преследване, а независимото професионално представителство на лекарите е прекратено.

Това е една от най-тежките граници в историята на българското лекарско съсловие. Лекарят постепенно е поставен в изцяло различна обществена и професионална среда. Свободната професионална организация е заменена от държавно регулирана система, а съсловието е лишено от своя независим институционален глас. През 1971 г. окончателно е забранена и частната лекарска практика.

В продължение на десетилетия българските лекари нямат своя независима съсловна организация и са включени в казионния профсъюз на здравните работници.

Но прекъсването на институционалния живот на БЛС не успява да заличи професионалната памет. Организацията престава да съществува формално, но принципите, върху които е създадена, продължават да живеят в самото лекарско съсловие. Професионалната чест, отговорността към пациента, медицинската етика и чувството за принадлежност към общност се оказват по-трайни от политическата забрана. Именно тази приемственост прави възможно възстановяването на Българския лекарски съюз десетилетия по-късно.

Възстановяването: завръщането на независимия глас на лекарите

След демократичните промени през 1989 г. процесът по възстановяване на лекарската организация започва почти веднага. В различни региони на страната лекарите отново се обединяват, а професионалната общност бързо възстановява структурите, необходими за национално представителство.

В началото на 1990 г. се провежда историческият XXVII възстановителен събор на Българския лекарски съюз. За председател е избран проф. д-р Иван Киров. След повече от четири десетилетия принудително прекъсване българските лекари отново имат своя независима съсловна организация.

Сред активните участници в процеса на възстановяване на Българския лекарски съюз е и д-р Илко Семерджиев. Той се включва в инициативите за възраждане на независимата съсловна

организация още през 1989 г., а впоследствие участва в нейното ръководство като член на Управителния съвет в три мандата, в два от които заема поста заместник-председател. Неговият принос се свързва и с изграждането на законодателните основи на здравната реформа в България, включително с разработването на Закона за съсловните организации на лекарите и стоматолозите, Закона за здравното осигуряване и Закона за лечебните заведения. Това са нормативни актове, които определят мястото на съсловната организация и поставят основите на новите отношения между лекарите, лечебните заведения, здравноосигурителната система и държавата.

През 1992 г. начело на БЛС застава хирургът д-р Димитър Игнатов, който ръководи съюза в продължение на десет години. Неговият мандат, подпомогнат от главния секретар д-р Стоян Ботев, е свързан с един от най-важните етапи в съвременната история на организацията.

През 1999 г. е приет Законът за съсловните организации на лекарите и стоматолозите. С него Българският лекарски съюз получава нова институционална роля. Законът го легитимира като официален правопреемник на съсловната организация, създадена през 1901 г., въвежда задължителното членство и възлага на съюза ключови отговорности, свързани с професионалната етика и участието в изработването на Националния рамков договор.

Така почти век след създаването си БЛС отново заема мястото, заложено още от неговите основатели: между лекарското съсловие, държавата и обществото.

Зад тези исторически етапи стоят усилията на много личности, чиито имена и дела са част от развитието на Българския лекарски съюз. Споменатите в тази хронология са само част от лекарите, допринесли за неговото създаване, възстановяване и утвърждаване. Историята на съсловната организация е резултат от последователните усилия на поколения медици, които в различни времена и при различни обстоятелства са отстоявали правото на българските лекари на независим глас и достойно професионално представителство.

От професионално представителство към институционална отговорност

Съвременната история на Българския лекарски съюз е история на постепенно укрепване на тази роля. Съюзът представлява лекарското съсловие, участва в договарянето на правилата, по които функционира системата, отстоява професионалните права на лекарите и носи отговорност за стандартите на професионалната етика.

Участието в изработването и договарянето на Националния рамков договор превръща БЛС в един от основните участници в процеса, който определя условията за предоставяне и заплащане на медицинската помощ в страната.

Но ролята на съсловната организация не се изчерпва с преговорите и нормативните процеси. Тя е свързана и със защитата на достойнството на лекарската професия, с утвърждаването на добрата медицинска практика, с професионалните стандарти и с отстояването на позициите на българските лекари по ключови въпроси за развитието на здравната система.

Тази отговорност намира израз и в международната дейност на Българския лекарски съюз. Организацията членува и си партнира с редица водещи европейски медицински структури, сред които Европейския съюз на медицинските специалисти (UEMS), Постоянния комитет на европейските лекари (CPME), Федерацията на европейските лекари на заплата (FEMS), Симпозиума на европейските камари (ZEVA), Европейската организация на младите лекари

(EJD) и Европейския съвет на лекарските съсловни организации (СЕОМ), и участва активно в техните заседания, политики и професионални инициативи.

Чрез това сътрудничество БЛС представлява българските лекари на европейско ниво и допринася за развитието на медицинското образование, утвърждаването на професионалните стандарти и формирането на здравните политики.

Това е и голямата промяна, която 125 години история правят видима: БЛС не е просто организация, която защитава интересите на своите членове. Той носи институционална отговорност за мястото на лекаря в системата и за принципите, върху които се изграждат отношенията между лекар, пациент и държава.

Домът на българските лекари

Историята на една институция се измерва с идеите и хората, които я изграждат, но има и свои материални символи на приемствеността.

В навечерието на своята 125-годишнина Българският лекарски съюз окончателно защити и запази собствеността си върху ключов терен в центъра на София. Наред с това организацията направи още една важна крачка към изграждането на собствена модерна административна база.

През декември 2022 г. БЛС официално приключи сделката по придобиването на самостоятелна сграда на ул. „Доспат“ в София. Тя се превърна в своеобразен Дом на българските лекари и в реална административна опора за организацията, която днес обединява над 34 хиляди медици.

Зад придобиването на собствен дом стои и по-голям символен смисъл. Организация, която в своята история е била закривана, лишавана от имуществото и правото си на независим глас, днес разполага със свое пространство, от което да представлява българското лекарско съсловие.

125 години по-късно

От писмото на д-р Стойко Юрданов през 1878 г. до Българския лекарски съюз на XXI век стоят почти век и половина обществена история и 125 години организирано лекарско съсловие.

През това време се променят държави, политически системи, модели на здравеопазване, медицински технологии и поколения лекари. Самата медицина извървява път, който основателите на съюза едва ли биха могли да си представят.

Но някои въпроси остават удивително близки до онези, които са стояли пред лекарите още в началото: как професията да бъде обединена, как да защитава своите стандарти, как да съхранява независимостта на медицинското решение и как да носи отговорност не само пред своите членове, но и пред обществото.

Затова 125-годишнината на Българския лекарски съюз не е само повод да бъде почетена една забележителна история. Тя е граница, от която тази история трябва да бъде продължена.

Днес БЛС остава незаобиколим участник във формирането на здравните политики в България и институционален представител на лекарското съсловие. Неговата отговорност е да отстоява професионалните стандарти и добрата медицинска практика, да защитава достойнството на лекарския труд и да бъде активен глас там, където се вземат решенията за бъдещето на

здравеопазването.

Защото истинската стойност на 125 години история не е единствено в онова, което е било постигнато. Тя е в способността натрупаният авторитет да бъде превърнат в отговорност за следващите поколения български лекари.

И ако през 1901 г. една общност от лекари създава своя съюз, водена от необходимостта да бъде обединена, днес, 125 години по-късно, смисълът на това единство остава същият: лекарското съсловие да има свой независим, силен и отговорен глас.

Глас, който помни откъде е тръгнал.

И знае какво трябва да защитава.

<https://blsbg.com/bg/125-godini-bls.html>